

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS GELMIŲ ĮSTATYMO 1, 2, 6, 8, 12, 13, 14, 15, 18, 23, 25, 26 IR 27 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR PAPILDYMO BEI ĮSTATYMO PAPILDYMO PRIEDU
Į S T A T Y M A S

2004 m. lapkričio 2 d. Nr. IX-2516
Vilnius

(Žin., 1995, Nr. [63-1582](#); 2001, Nr. [35-1164](#))

1 straipsnis. 1 straipsnio pakeitimas ir papildymas

1 straipsnyje vietoj žodžių „įmonių, neturinčių juridinio asmens teisių“ įrašyti žodžius „šių asmenų grupių, veikiančių pagal jungtinės veiklos sutartis“, straipsnį papildyti 2 dalimi ir visą straipsnį išdėstyti taip:

„1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis įstatymas nustato pagrindines Lietuvos Respublikos vykdomosios valdžios institucijų, valstybės ir savivaldybių įstaigų, juridinių ir fizinių asmenų bei šių asmenų grupių, veikiančių pagal jungtinės veiklos sutartis, teises ir pareigas naudojant ir saugant Lietuvos Respublikos sausumos, vidaus vandenų, kontinentinio šelfo ir ekonominės zonos Baltijos jūroje žemės gelmes.

2. Šiuo įstatymu įgyvendinamas Europos Sąjungos teisės aktas, nurodytas Įstatymo priede.“

2 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

2 straipsnyje vietoj žodžių „įmonėms, neturinčioms juridinio asmens teisių“ įrašyti žodžius „šių asmenų grupėms, veikiančioms pagal jungtinės veiklos sutartis“ ir visą straipsnį išdėstyti taip:

„2 straipsnis. Žemės gelmių nuosavybė

Žemės gėlmės sausumoje ir vidaus vandenyse yra išimtinė valstybės nuosavybė, o kontinentiniame šelfe ir ekonominėje zonoje Baltijos jūroje valstybei priklauso išimtinės teisės į žemės gelmes. Žemės gelmių naudojimo pagrindas yra naudojimosi teisė, kurią šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatyta tvarka juridiniams ir fiziniams asmenims bei šių asmenų grupėms, veikiančioms pagal jungtinės veiklos sutartis, gali suteikti Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.“

3 straipsnis. 6 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 6 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„6 straipsnis. Leidimai tirti žemės gelmes

1. Tiesioginius ir nuotolinius žemės gelmių tyrimus, išskyrus angliavandenilių tyrimus, gali atlikti juridiniai asmenys ir šių asmenų grupės, veikiančios pagal jungtinės veiklos sutartis, turintys leidimą atlikti atitinkamų rūšių tyrimus.

2. Tiesioginius ir nuotolinius angliavandenilių tyrimus gali atlikti juridiniai ir fiziniai asmenys bei šių asmenų grupės, veikiančios pagal jungtinės veiklos sutartis, turintys leidimą atlikti šiuos tyrimus.

3. Leidimus atlikti tiesioginius ir nuotolinius žemės gelmių tyrimus juridiniams ir fiziniams asmenims bei šių asmenų grupėms, veikiančioms pagal jungtinės veiklos sutartis, Vyriausybės nustatyta tvarka išduoda Lietuvos geologijos tarnyba.

4. Apie leidimo tirti žemės gelmes išdavimą arba panaikinimą skelbiama „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“.“

4 straipsnis. 8 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 8 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„8 straipsnis. Žemės gelmių tyrimo sąlygos

1. Juridiniai ir fiziniai asmenys bei šių asmenų grupės, veikiančios pagal jungtinės veiklos sutartis, turintys leidimą tirti žemės gelmes, tyrimą atlieka pagal darbų projektą (arba techninę užduotį), laikydamiesi darbų kokybės, aplinkos apsaugos, darbų saugos ir kitų reikalavimų. Žemės gelmių tyrimo metu žemės gelmių išteklių naudojami tik tais atvejais, kiekiais ir būdais, kurie numatyti darbų projekte.

2. Vyriausybės įgaliota institucija gali nurodyti juridiniams ir fiziniams asmenims bei šių asmenų grupėms, veikiančioms pagal jungtinės veiklos sutartis, turintiems leidimą tirti žemės gelmes, atlikti su tyrimu susijusius papildomus darbus, kurių išlaidos bus apmokėtos iš lėšų, skirtų valstybinių žemės gelmių tyrimų programai vykdyti.

3. Valstybės lėšomis išgręžti gręžiniai, baigus žemės gelmių tyrimo darbus, gali būti perduodami juridiniams ir fiziniams asmenims bei šių asmenų grupėms, veikiančioms pagal jungtinės veiklos sutartis, Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

4. Naudingųjų iškasenų ir požeminio geriamojo gėlo (išskyrus pavienių gręžtinių šulinių) bei mineralinio vandens išteklių, neatsižvelgiant į tai, kieno lėšomis jie tiriami, klasifikuojami pagal Vyriausybės įgaliotos institucijos patvirtintą išteklių klasifikaciją. Išžvalgytus išteklius aprobuoja Lietuvos geologijos tarnyba jos nustatyta tvarka.“

5 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 12 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„12 straipsnis. Teisė naudoti žemės gelmių išteklius ir ertmes

1. Lietuvos Respublikos žemės gelmių išteklius ir ertmes, išskyrus angliavandenilius, geriamąjį gėlą ir gamybinį požeminį vandenį bei šiluminę energiją, gali naudoti juridiniai asmenys bei šių asmenų grupės, veikiančios pagal jungtinės veiklos sutartis, gavę leidimą, išduotą Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos, ir sudarę su Vyriausybės įgaliota institucija išteklių ar ertmių naudojimo sutartį.

2. Angliavandenilius gali naudoti juridiniai ir fiziniai asmenys bei šių asmenų grupės, veikiančios pagal jungtinės veiklos sutartis, gavę leidimą, išduotą Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos, ir sudarę su Vyriausybės įgaliota institucija išteklių ar ertmių naudojimo sutartį.

3. Leidimas naudoti geriamąjį gėlą ir gamybinį požeminį vandenį bei šiluminę energiją juridiniams ir fiziniams asmenims bei šių asmenų grupėms, veikiančioms pagal jungtinės veiklos sutartis, išduodamas šio įstatymo 13 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka.

4. Leidimas naudoti žemės gelmių išteklius bei ertmes suteikia teisę leidime nustatyta laikotarpį išteklių ar ertmių naudojimo sutartyje nurodytame plote arba suteiktame kasybos sklype ir nustatytomis sąlygomis naudoti nurodytų rūšių žemės gelmių išteklius ar ertmes.

5. Leidime naudoti žemės gelmių išteklius ir ertmes gali būti numatyti ir žemės gelmių išteklių ar ertmių tyrimai (paieška ir žvalgyba), nurodytas šių tyrimų plotas, laikas ir naudojimo sutartyje nustatytos jų sąlygos. Šiuo atveju leidimas suteikia teisę šiame skirsnyje nustatytomis sąlygomis naudoti ir naujus ar papildomai ištirtus išteklius. Tyrimo darbus (paieška, žvalgyba) pagal leidimą naudoti žemės gelmių išteklius ar ertmes gali atlikti tik asmenys, turintys leidimą tirti žemės gelmes.

6. Leidimai naudoti žemės gelmių išteklius ir ertmes, išvardyti 13 straipsnio 1 dalyje, išduodami konkurso būdu, išskyrus šioje dalyje nurodytus atvejus. Leidimas įrengti ir naudoti dirbtines žemės gelmių ertmes radioaktyviosioms bei toksiškoms medžiagoms laikyti be konkurso gali būti išduotas tik įmonei, Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka gavusiai leidimą eksploatuoti radioaktyviųjų atliekų saugyklas ir kapinynus. Visi pakartotiniai leidimai naudoti žemės gelmių išteklius tame pačiame kasybos sklype išduodami be konkurso. Leidimas naudoti angliavandenilių išteklius gali būti suteiktas be konkurso Vyriausybės nustatyta tvarka greta esančio ploto leidimo turėtojui, kuriuo prašymas pagrįstas geologinėmis ar su angliavandenilių išteklių gavyba susijusiomis priežastimis. Šiuo atveju visų greta esančių plotų leidimų turėtojais gali nustatyta tvarka ir terminais taip pat pateikti paraiškas šiam leidimui gauti.

7. Tame pačiame plote ir tuo pačiu metu pagal kitą leidimą gali būti tiriami bei naudojami ir kitų rūšių žemės gelmių ištekliai bei ertmės, jei tai netrukdo anksčiau gavusių leidimą asmenų veiklai.

8. Žemės savininkas ar naudotojas nuosavybės teise priklausančiame, suteiktame naudoti ar nuomojamame žemės sklype savo ūkio reikmėms (ne pardavimui) turi teisę be šio straipsnio 1 dalyje nurodyto leidimo naudoti žemės gelmių išteklius kitų įstatymų bei teisės aktų nustatyta tvarka.“

6 straipsnis. 13 straipsnio 1, 2, 3 ir 4 dalių pakeitimas

13 straipsnio 1 dalyje išbraukti žodžius „juridiniams asmenims ir įmonėms, neturinčioms juridinio asmens teisių“, 2 dalyje vietoj žodžių „įmonėms, neturinčioms juridinio asmens teisių“ įrašyti žodžius „šių asmenų grupėms, veikiančioms pagal jungtinės veiklos sutartis“, 3 ir 4 dalyse išbraukti žodžius „juridiniams asmenims ir įmonėms, neturinčioms juridinio asmens teisių“ ir visą straipsnį išdėstyti taip:

„13 straipsnis. Leidimų naudoti žemės gelmių išteklius ir ertmes išdavimas

1. Vyriausybė arba jos įgaliota institucija išduoda leidimus:

1) naudoti angliavandenilių, metalų, vertingųjų mineralų, monomineralinio kvarcinio smėlio išteklius;

2) naudoti natūralias žemės gelmių ertmes pramoninėms atliekoms laidoti (išskyrus radioaktyvias ir toksiškas medžiagas);

3) įrengti ir naudoti dirbtines žemės gelmių ertmes radioaktyviosioms ir toksiškoms medžiagoms laikyti;

4) naudoti natūralias žemės gelmių ertmes naftai, dujoms ar kitoms medžiagoms laikyti.

2. Leidimus naudoti geriamąjį gėlą ir gamybinį požeminį vandenį bei žemės gelmių šiluminę energiją juridiniams ir fiziniams asmenims bei šių asmenų grupėms, veikiančioms pagal jungtinės veiklos sutartis, išduoda Aplinkos ministerija jos nustatyta tvarka.

3. Lietuvos geologijos tarnyba Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka išduoda leidimus naudoti žemės gelmių išteklius, nenurodytus šio straipsnio 1 ir 2 dalyse.

4. Sprendimą dėl leidimo naudoti žemės gelmių išteklius ir ertmes, jei žemės gelmių išteklių ar ertmių naudojimas gali turėti įtakos kitos valstybės žemės gelmių būklei, priima Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

5. Leidimai naudoti žemės gelmių išteklius ir ertmes turi būti registruojami nustatyta tvarka juos išduodančioje institucijoje.

6. Apie leidimo naudoti žemės gelmių išteklius ir ertmes išdavimą ar jo panaikinimą juos išduodanti institucija skelbia „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“.“

7 straipsnis. 14 straipsnio 1 dalies pakeitimas

14 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje vietoj skaičiaus „6“ įrašyti skaičių „8“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„1. Naudoti žemės gelmių išteklius ir ertmes, išskyrus ertmes radioaktyviosioms ir toksiškoms medžiagoms laikyti ar laidoti, požeminį geriamąjį gėlą ir gamybinį vandenį, šiluminę energiją bei 12 straipsnio 8 dalyje numatytus atvejus, galima tik pagal žemės gelmių išteklių arba ertmių naudojimo projektą (toliau – naudojimo projektas). Šis projektas turi būti suderintas su vietos savivaldos vykdomąja institucija, apskrities viršininku, valstybine darbo inspekcija ir patvirtintas Aplinkos ministerijos arba jos įgaliotos institucijos.“

8 straipsnis. 15 straipsnio pakeitimas

15 straipsnio 3 ir 4 dalyse prieš žodį „naudojimo“ įrašyti žodžius „išteklių ar ertmių“ ir šias dalis išdėstyti taip:

„3. Žemės gelmių išteklių išgavimo kiekiai, kuriuos gali nustatyti Vyriausybė ar jos įgaliotos institucijos, turi būti numatyti išteklių ar ertmių naudojimo sutartyje.

4. Naudojant žemės gelmių išteklius, būtina stebėti jų būklę, prognozuoti kiekio ir kokybės kaitą, tvarkyti išgaunamų ir liekančių telkinyje išteklių apskaitą, ūkio subjektams vykdyti žemės gelmių monitoringą, jeigu tai yra numatyta išteklių ar ertmių naudojimo sutartyje, ir nustatyta tvarka teikti duomenis Žemės gelmių registruui.“

9 straipsnis. 18 straipsnio 1 ir 2 dalių pakeitimas

1. 18 straipsnio 1 dalyje prieš žodį „naudojimo“ įrašyti žodžius „išteklių ar ertmių“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„1. Leidimas naudoti žemės gelmių išteklius ar ertmes panaikinamas, jei išteklių ar ertmių naudojimo sutartį sudarančios šalys nesutaria dėl sutarties sąlygų.“

2. 18 straipsnio 2 dalies 1 punkte prieš žodį „naudojimo“ įrašyti žodžius „išteklių ar ertmių“, dalį papildyti nauju 6 punktu ir ją išdėstyti taip:

„2. Leidimas naudoti žemės gelmių išteklius ar ertmes gali būti sustabdytas arba panaikintas, jei naudotojas:

1) pažeidžia išteklių ar ertmių naudojimo sutarties sąlygas ar naudojimo projekte numatytus reikalavimus arba darbų atlikimo terminus ir kontroliuojančios institucijos nurodytu laiku nepašalina pažeidimų;

2) pažeidžia aplinkos apsaugos ir darbų saugos reikalavimus;

3) pažeidžia kitus šio įstatymo reikalavimus;

4) pateikia paraišką dėl leidimo galiojimo panaikinimo;

5) netenka teisės naudotis žeme;

6) veikia kaip asmenų grupė ir pasibaigia sudaryta jungtinės veiklos sutartis.“

10 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas

23 straipsnyje vietoj žodžių „įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių“ įrašyti žodžius „šių asmenų grupės, veikiančios pagal jungtinės veiklos sutartis“ ir šį straipsnį išdėstyti taip:

„23 straipsnis. Privalomas duomenų apie žemės gelmes teikimas

Juridiniai ir fiziniai asmenys bei šių asmenų grupės, veikiančios pagal jungtinės veiklos sutartis, privalo nemokamai teikti Lietuvos geologijos tarnybai jos nustatyta tvarka duomenis apie žemės gelmes, gautus jų atliekamų žemės gelmių tyrimų ir jų išteklių naudojimo metu, išskyrus ne valstybės lėšomis atliktų netiesioginių tyrimų duomenis.“

11 straipsnis. 25 straipsnio 1, 2, 3 ir 4 dalių pakeitimas

25 straipsnio 1 dalyje vietoj žodžių „įmonėms, neturinčioms juridinio asmens teisių“ įrašyti žodžius „šių asmenų grupėms, veikiančioms pagal jungtinės veiklos sutartis“, 2 ir 3 dalyse vietoj žodžių „įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių“ įrašyti žodžius „šių asmenų grupės, veikiančios pagal jungtinės veiklos sutartis“, 4 dalyje vietoj žodžių „įmonių, neturinčių juridinio asmens teisių“ įrašyti žodžius „šių asmenų grupių, veikiančių pagal jungtinės veiklos sutartis“ ir visą straipsnį išdėstyti taip:

„25 straipsnis. Duomenų apie žemės gelmes naudojimas

1. Valstybinės geologinės informacijos sistemos duomenys apie žemės gelmes (toliau – duomenys) turi būti prieinami Lietuvos Respublikos juridiniams ir fiziniams asmenims bei šių asmenų grupėms, veikiančioms pagal jungtinės veiklos sutartis, išskyrus apribojimus, nustatytus šio straipsnio 4 ir 5 dalyse. Valstybinės geologinės informacijos sistemos naudojimo tvarką nustato Vyriausybės įgaliota institucija.

2. Juridiniai ir fiziniai asmenys bei šių asmenų grupės, veikiančios pagal jungtinės veiklos sutartis, negali pardavinėti duomenų, gautų iš valstybinės geologinės informacijos sistemos.

3. Juridiniai ir fiziniai asmenys bei šių asmenų grupės, veikiančios pagal jungtinės veiklos sutartis, laisvai naudojasi už savo lėšas gautais duomenimis, išskyrus apribojimus, numatytus kituose įstatymuose ir šiame skirsnyje.

4. Valstybinei geologinės informacijos sistemai pateiktų duomenų, kurie gauti juridinių ir fizinių asmenų bei šių asmenų grupių, veikiančių pagal jungtinės veiklos sutartis, lėšomis, naudojimas gali būti apribotas, jeigu raštišku prašymu to pageidauja juos pateikę asmenys. Tuo atveju valstybinę geologinės informacijos sistemą valdanti institucija duomenis gali naudoti tik tarnybinėms reikmėms (jos valstybinio reguliavimo funkcijoms atlikti), negali jų skelbti ar perduoti kitiems asmenims, išskyrus valstybės institucijas ir įstaigas, turinčias teisę jų reikalauti. Šių duomenų naudojimo apribojimo terminas negali būti ilgesnis negu penkeri metai nuo jų gavimo. Pasibaigus šiam terminui, duomenys naudojami pagal šio straipsnio 1 dalį.

5. Vyriausybė gali riboti duomenų apie žemės gelmių išteklius skelbimą, platinimą, perdavimą trečiosioms šalims ar išvežimą iš Lietuvos Respublikos, nesvarbu, kieno lėšomis ir kada jie gauti, jeigu to reikia valstybės interesams.

6. Jeigu leidimas tirti žemės gelmes ar naudoti žemės gelmių išteklius ir ertmes panaikinamas 9 ir 18 straipsniuose numatytais atvejais, duomenys turi būti perduoti Lietuvos geologijos tarnybai jos nustatyta tvarka.

7. Geologinės kolekcijos, muziejų geologiniai eksponatai, gręžinių karnas ar jo mėginiai gali būti išvežti iš Lietuvos Respublikos tik gavus Lietuvos geologijos tarnybos leidimą, išduotą Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.“

12 straipsnis. 26 straipsnio pakeitimas

26 straipsnyje vietoj žodžių „įmonės, neturinčios juridinio asmens teisių, pažeidę“ įrašyti žodžius „šių asmenų grupės, veikiančios pagal jungtinės veiklos sutartis, pažeidusios“ ir šį straipsnį išdėstyti taip:

„26 straipsnis. Atsakomybė už Žemės gelmių įstatymo pažeidimą

Juridiniai ir fiziniai asmenys bei šių asmenų grupės, veikiančios pagal jungtinės veiklos sutartis, pažeidusios Žemės gelmių įstatymą, atsako įstatymų nustatyta tvarka.“

13 straipsnis. 27 straipsnio 1 dalies pakeitimas

27 straipsnio 1 dalyje vietoj žodžių „įmonėms, neturinčioms juridinio asmens teisių“ įrašyti žodžius „šių asmenų grupėms, veikiančioms pagal jungtinės veiklos sutartis“ ir šią dalį išdėstyti taip:

„1. Valstybei padaryta žala juridiniams ir fiziniams asmenims bei šių asmenų grupėms, veikiančioms pagal jungtinės veiklos sutartis, naudojant žemės gelmes, kai dėl to sumažėja jų išteklių ar pablogėja jų naudojimo sąlygos, pasikeičia vertingosios savybės arba kiti aplinkos elementai, turi būti atlyginta.“

14 straipsnis. Įstatymo papildymas priedu

Papildyti Įstatymą priedu:

„Lietuvos Respublikos
Žemės gelmių įstatymo
priedas

ĮGYVENDINAMAS EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAS

1994 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 94/22/EB dėl leidimų žvalgyti, tirti ir išgauti angliavandenilius išdavimo ir naudojimo sąlygų.“

15 straipsnis. Pasiūlymas Vyriausybei

Vyriausybė per du mėnesius nuo šio įstatymo įsigaliojimo parengia ir patvirtina šio įstatymo lydimočius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS
